

slangy units, traced expansions of sphere of functioning slangs in media materials of socio-political subjects.

There are the most widely represented criminal and youth slangs in publicistic material, which used to characterize the activity of Ukrainian politicians and political parties and blocs, preelection and electoral processes, defined negativism of social processes, etc.

The research shows that slangs expanded sphere of theirs functioning, got new shades of meaning, that they go beyond of their traditional spoken use in social dialects and serve the means of expression of predominantly negative value and expressivity of newspaper's text. Replenishment of publicistic texts caused by extra-linguistic factors, in particular criminalization of Ukrainian society in various fields and on different levels.

Key words: literary standard, slangs, stylistic role, sphere of using, emotional and expressive coloring.

УДК 81'373.7:811.161.2+811.111

Олексій Нікітченко

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ УКРАЇНСЬКОЇ Й АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ТЕМПЕРАТУРНИХ ВІДЧУТТІВ ЛЮДИНИ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

У статті здійснено зіставний аналіз фразеологічних одиниць (далі ФО), що позначають температурні відчуття людини, на матеріалі англійської та української мов. Автор використовує концептуальний і структурно-семантичний підходи в дослідженні проблеми. Важливе значення приділено лінгвокультурологічному й етимологічному аналізу, аналізу словникових дефініцій.

Ключові слова: відчуття; фразеологічна одиниця; зіставний аналіз; англійська мова; українська мова.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. Макроконцепт «Відчуття людини» представлено лише окремими науковими дослідженнями. Зокрема, описано колоризми як різновид зорових відчуттів (Р. Алімпієва, О. Васильєв, Т. Гребнєва, О. Зеленін, В. Кульпіна, О. Мещерякова); візуалізми (С. Мартінек, Л. Присяжнюк), голосові відчуття (О. Журавльов, Л. Крисін, О. Невзглядова), проаналізовано арома-

тизми (дисертація Н. Павлової). Поза увагою мовознавців залишається вирізнення та зіставний аналіз ФО на позначення температурних відчуттів на матеріалі англійської та української мов з урахуванням даних лінгвокультурології та етнолінгвістики. Вони допомагають відчувати температурні зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі [12, с. 225].

Мета статті – дослідити специфіку концептуалізації температурних відчуттів у свідомості носіїв англійської та української мов, вербалізованих у ФО; виявити ступінь еквівалентності таких ФО на структурно-семантичному рівні.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Досліджуваний тематичний блок формується навколо мікроконцептів, об'єктивованих іменниками та прислівниками ХОЛОД/МОРОЗ – ЖАР//ТЕПЛО/СПЕКА та COLD/FROST – WARM/HOT/HEAT.

У тлумачних словниках зіставляваних української та англійської мов подаються такі визначення аналізованих однойменних лексем: **Холод**. 1. Низька температура середовища (повітря, води тощо) // Місце з низькою температурою повітря // Температура, нижча від нуля // Дуже холодна погода; мороз [3, с. 1568]; **Мороз**. Холод, коли температура повітря спадає нижче нуля // Холодна зимова погода [3, с. 690]; **Жар**. 2. Сильне тепло, що йде від чого-небудь нагрітого або розжареного. 3. Підвищена температура тіла при захворюванні [3, с. 364]; **Тепло**. 2. Нагрів кого-, чого-небудь; підвищена температура чогось // Тепле повітря, що поширюється від чогось нагрітого, гарячого. 4. Тепле приміщення, місце. 5. Тепла погода [3, с. 1442]; **Спека**. 1. Гаряче, дуже нагріте сонцем повітря. 2. Гаряча літня пора; жара [3, с. 1363]; **Cold**. 1. Having a temperature notably below an accustomed norm; lacking in warmth; likely to lose heat quickly; likely to feel cool; receptive to the sensation of coldness; **Frost**. 1. The process of freezing; freezing of water; freezing weather [19, p. 442, 915]; **Heat**. 1. The state of a body characterized by elevation of temperature; a feverish state of the body; **Hot**. 1. Having heat in a degree exceeding normal body heat; having a relatively high temperature; giving or capable of giving a sensation of heat [19, p. 1045, 1094]; **Warm**. 1. Having or manifesting heat; perceptibly above bodily temperature without being painful or harmful; producing sensations of heat [19, p. 2576].

Наведені вище значення показують, що семи *холодний, низький, теплий, гарячий* виступають інтегративними в еквіполентній опозиції лексем **холод – тепло, спека – мороз**. Завдяки вказаним семам досліджувані одиниці відображають спільне значення низької температури повітря, холоду чи навпаки тепла й спеки. Проте внутрішня структура лексем **жар, спека, тепло** та **heat, hot, warm** розкривається глибше завдяки диференційним семам *погода, приміщення* (у складі українських семем). Отже, в англійській лінгвокультурі акцентується увага на відчуттях людини під час дії цих природних явищ, тоді як в українській – на характер погоди, наявність таких місць із низькою чи високою температурою повітря та ін.

Етимологічний аналіз досліджуваних лексем свідчить, що їхні генетичні корені сягають ще індоєвропейської епохи. Лексеми на позначення температурних відчуттів людини активно вживалися у праслов'янській та давньоанглійській мовах: 1) **холод** – д.-укр. *холодъ*, псл. *holdъ*; 2) **мороз** – д.-укр. *морозъ*, псл. *morъ* [6, с. 515]; 3) **вогонь** – д.-укр. *огнь*, псл. *ogn(j)ь*, і.-є. *ognis/egnis* [6, с. 414]; 4) **тепло** – від прикметника, д.-укр. *теплъ*, псл. *teplъ* [6, с. 548]; 5) **спека** – похідне від дієслова, д.-укр. *печи*, псл. *pekti, pektъ* (піч) [6, с. 329]; 6) **cold** – ME *cold, cald*, OE *cald (ceald)* [15, р. 561]; 7) **frost** – OE *forst* [15, р. 1187]; 8) **warm** – ME *wearm*, OE *wearmian* [15, р. 3754]; 9) **hot** – ME *hat, hot*, OE *hat*; **heat** – ME *heten*, OE *haetan* [15, р. 1400].

Мікроконцепти ХОЛОД/МОРОЗ вербалізовано за метафоричним переносом. Актуальним виявляється негативне відчуття низької температури, бо існує базова метафора: відчувати ХОЛОД – це дискомфорт, прихована/явна небезпека для життя людини, напр.: *вибивати (бити) дрижаки* [14, с. 78]; *[аж] мороз бере (подирає, пробирає і т.ін.)/подер (подрав, пробрав і т.ін.) по шкурі (по спині, за плечі)* [14, с. 508]; *frost bites into the flesh* [8, с. 78] тощо. МОРОЗ сприймається у національній свідомості як жива істота, що часто приносить шкоду і навіть смерть: *«Його лице було бліде, зуби дзвонили, мов у лихорадці [лихоманці]»* [14, с. 347]; *«Семен загорнувся у свиту, але його взяли дрижаки»* [7, с. 88]; *«In his weak condition he was an easy pray, and the frost sank its teeth deep into him before he fled away to the tent and crouched by the fire»* [8, с. 116] та под.

Низку порівнянь у ФО ускладнено соматизмами, зооморфізмами, реаліями неживої природи, абстрагованими предметами: *як (мов, ніби і т.ін.) граблі* [14, с. 194]; *измерз, як пес*;

змерз, як собака; посинів, як той пун [13, с. 66-68]; *(as) cold as a fish* [1, с. 222]; *cold as a key*; *cold (pole) as clay* [18, с. 132]; *like lumps of ice* [9, с. 255]. Такі порівняння широко представлені в колективних уявленнях носіїв зіставляюваних мов, пор.: «Кинув [Кирило] шапку, похукав на руку, розстібається давай. Сіпа тії гудзики, сіпа – не розстебнеться; як граблі руки» [14, с. 194]; «Нічого те! Не вкусять, бо дерев'яні й холодні як лід, – зашепотіла тітка Якилина, осміхаючись» [11, с. 276]; «*Again his voice had the strange bravado and the strange pathos; but his hand was as cold as ice*» [1, с. 222]; «*I grew by degrees cold as a stone, and then my courage sank*» [2, с. 725]; «*Leaving the pails standing in the trail, he walked up and down rapidly, to keep from freezing, for the frost bit into the flesh like fire*» [8, с. 89] та ін.

Частина порівнянь, у складі яких відображено етнокультурні реалії англословних й українського народів, побудована за принципом протиставлення. Їхньою типовою універсальною ознакою виступає наївне бачення світу чи народний досвід: *у пеклі все тепло, а пойди в рай, то й дровами дбай; не к Різду йде, а к Великодню; трудно літом без корови, а зимою без кожуха* [13, с. 46, 63, 66-68]; *I fear March in Janiveer, Janiveer in March* [18, с. 511] і т. ін.

Досить часто зазначені мікроконцепти вербалізуються за допомогою гіперболи, як-от: *і собаку не вдержуш* [14, с. 72]; *пробирати (пронизувати) до [самих] кісток (до костей)* [14, с. 703]; *снігом сипле за шкуру* [14, с. 806]; *Janiveer (January) freeze the pot by the fire* [18, с. 410]; *icy cold; bitter cold* [8, с. 19, 99]. Як уже вище зазначалося, МОРОЗ в українській фольклорній картині світу виступає в образі живої істоти, що становить загрозу людському життю: *оце мороз, з очима!*; *козацький мороз!* (присутній етнокультурний компонент); *так замерзло, що хоч тури гони; голодний поле перебіжить, а голий три; я дав би дві зімі за одно літо* [13, с. 67-68] та под. Інколи це явище сприймається з гумором: *так холодно, що як би не вмів дрижати; така хата тепла, що зпотієш дрижачи* [13, с. 67, 609]. Вказаний концепт відображений у текстах художньої літератури: «*Холодно в хаті, що й собаку не вдержуш*» [14, с. 72]; «*Partridge, whom the sound of a human voice had recovered from his fright, fell to the most earnest supplications to be admitted for a few minutes to the fire, saying, he was almost **dead with the cold***» [1, с. 17] та под.

Мікроконцепти ЖАР/ВОГОНЬ/ТЕПЛО/СПЕКА вербалізовано за допомогою: 1) широко вживаних порівнянь з явищами природи,

побутовими речами чи об'єктами: *як в сиряку (сиряках)* [14, с. 810]; *як (мов, ніби і т.ін.) скупали в окропі* [14, с. 822]; *гаряче, як у лазні; як у кузні* [13, с. 609]; *(as) hot as a furnace (as fire, as flame)* [1, с. 506]; *(as) hot as coals* [18, с. 388]; «*При повній тиші в повітрі густий гай легко затримав зібране за день тепло, і тепер звідти пашило, як із печі*» [7, с. 9]; «*Also he could find a comfortable seat by a fire, and could chat with a companion until he was as warm as a toast*» [1, с. 992] тощо. Пекло традиційно відображається в колективних уявленнях як місце, де висока температура повітря: *гаряче, як у неклі* [13, с. 609]; *hot as blazes (hell)* [17, с. 311];

2) гіперболи: *палити вогнем* [14, с. 604]; *горить так, як у перці (шкура)* [13, с. 368]; *baking weather* [1, с. 61]; *be roasted alive* [2, с. 637] тощо. Мікроконцепти HOT / HEAT на відміну від українських еквівалентів широко представлені у художніх текстах, що вказує на частотність їхнього уживання: «*Those dripping crumpets I can see them now. Tiny crisp wedges of toast, and piping-hot, flaky scones*» [1, с. 758-759]; «*Then he drank the pot of water, steaming hot, wound his watch, and crawled between his blankets*» [8, с. 23] тощо;

3) метафоричних перенесень (на матеріалі української мови): *кидає/кинуло в жар (в пал)* [14, с. 68]; *обсипає (осипає)/обсипало (осипало) жаром ([гарячим] приском)* [14, с. 575]; «*Ставало душніше. Горіли скелі, дорога, пил під ногами, палали повітря і море. Ми теж пашили жаром*» [7, с. 85] та ін. ЖАР часто пов'язується з хворобою: «*Семена жерла гарячка, він був сливе недужий*» [7, с. 82].

Проведений лінгвокультурологічний аналіз дає підстави стверджувати, що більшість українських та половина англійських ФО уживається на позначення відчуття холоду. Це не означає, що причина полягає тільки в розташуванні цих країн в однакових кліматичних смугах, оскільки вживання деяких ФО пояснюється історією народу. Так, наприклад, фразеологізм *the black hole of Calcutta* виник у період володіння Британською імперією Індії: місто Калькутта в ХІХ ст. було найбільш густонаселеним й мало багатоповерхові будівлі, розташовані, як у всіх містах Індії, в хаотичному порядку [16, с. 171]. ФО *Kentshire, hot as fire* підкреслює особливості рельєфу графства Кентшир, у якому багато крейдяних скель та пагорбів, що поглинають тепло й утримують його в собі [18, с. 420]. Водночас українські фраземи *циганське тепло* [14, с. 880]; *так се сонце світить, як Цигана мати жалує; тепло, як Циганові під в'ятиринкою* [13, с. 66, 68] пов'язані з етнонімами «цигани», які

ведуть кочовий спосіб життя, живуть табором. Переважно вони не мають змоги підтримувати необхідну для нормального функціонування організму температуру повітря. Така ФО, як *вибивати зубами чечітку (третяка)* має у своїй основі спогад про народні танки чечітку та третяк [5, с. 640]. Не зовсім зрозуміла семантика ФО *на качан* [14, с. 366], *Indian summer* [16, с. 89], *say an ape's paternoster* [1, с. 836], *dog days* [17, с. 166], оскільки денотативне значення цих ФО не пов'язується з предметно-логічним значенням. Отже, у багатьох досліджуваних ФО яскраво відображено етнокультурні компоненти: *козак, циган, жид, чечітка (третяк), сіряк, вухналь, Indian, paternoster, Kentshire* тощо.

Таким чином, зіставлявані ФО характеризуються за концептуальною опозиційною ознакою «ХОЛОД – ТЕПЛО», однак переважна частина українських ФО концептуалізується за першим компонентом опозиції, тоді як в англійських відповідниках концептуалізація відбувається рівнозначно за обома компонентами, що передає особливості етнічного менталітету. У національній свідомості англословних і українського народів МОРОЗ сприймається як жива істота, яка становить загрозу життю. ЖАР/ВОГОНЬ/ТЕПЛО/СПЕКА представлені значно менше в колективному світобаченні носіїв зіставляваних мов, що пояснюється біологічними особливостями організму людини.

Структурно-семантична характеристика. Наведені нижче приклади демонструють широке вживання соматизмів у компонентному складі ФО: *вибивати зубами чечітку (третяка)* [14, с. 79]; *на кістку (кість)*; *до [самих] кісток* [14, с. 377]; *руки й ноги посиніли* [14, с. 769]; *frozen to the bone* [1, с. 364] тощо.

Українські відповідники, на відміну від англійських, мають абсолютну більшість варіантних форм: як (мов, ніби, наче і т.ін.) *приском (жаром) обсіпати (осіпати)* [14, с. 575]; *холод пробирає (проймає)/пробрав (пройняв) [до кісток (від голови аж до ніг, все тіло і т.ін.)]* [14, с. 933]. Пор. з англ.: *hot as blazes (hell)* [17, с. 311]; *cold snap (spell)* [1, с. 223]; *snug as a bug (in a rug)* [16, с. 46]. Досить поширеною є видова опозиція дієслів у складі українських ФО: *мерзнути (змерзти) на качан (на кістку)* [14, с. 338]; *кидає/кинуло в жар (в пал)* [14, с. 368]; *мороз з-за плечей бере/узяв* [14, с. 508] тощо.

Більшість українських ФО відрізняється від англійських еквівалентів за морфологічною будовою. Структурна модель таких

ФО складається з дієслова, що керує іменником у родовому, орудному відмінках, або ж з іменника в називному відмінку й дієслова: *вибивати (бити) дрижаки (дроб); вибивати зубами чечітку (третяка)* [14, с. 78, 79]. Чимало ФО вимагає при собі уточнюючих слів (змерзнути, змерзти), іменника (займенника) в родовому відмінку, як-от: *дрижаки пробігають (ходять і под.)/пробігли (пішли і под.) по спині (по тілу, по шкірі, за плечима і т.ін.)* [14, с. 269].

Більша частина англійських ФО складається з порівняльного сполучника *as*, що має факультативне значення, прикметника та іменника переважно в називному відмінку: *(as) cold as ice* [2, с. 406]; *dog days* [17, с. 166]; *snug as a bug (in a rug)* [16, с. 46]; *an Indian summer* [16, с. 89] тощо. Решта ФО мають у своєму складі дієслова та їхні неособові форми, що керують іменниками: *catch your death (of cold)* [1, с. 204]; *chilled to the bone (marrow)* [17, с. 115]. Деякі ФО уживаються тільки в множині або в однині: *hot as blazes (hell)* [17, с. 311].

Поодинокі англійські та українські ФО посідають синтаксичні позиції другорядних членів речення:

1) означення: «*Опівдня сонячний промінь гарячий перекине через хату ясну стягу трепечущу... наче мене жаром обципле. Душно мені, дрімота, а сну немає*» [14, с. 575]; «*For tea there was plenty of milk and water, and bread and butter, with a little black teapot for Mrs. Pipchin, which was brought in, hot and hot, like the chops*» [1, с. 163];

2) обставини (відокремленої обставини): «*Ні холодно, ні душно; як на святках у сіряках*» [14, с. 810]; «*It was the penalty all tobacco chewers paid in the country, and he had been out before in two cold snaps*» [8, с. 52] та ін. Додатків, у т. ч. відокремлених, в аналізованому мовному матеріалі не виявлено.

Окремі фрази за своїм синтаксичним складом збігаються з реченнями, заповнюючи позиції предикативного центру, напр.: «*Холод проймав до кісток, земля замерзла*» [14, с. 933]; «*He lay down on the snow and attempted to sleep, but the frost soon drove him shivering to his feet*» [8, с. 31]. Нечисленні ФО можуть займати синтаксичні позиції підмета: «*До неї [Прохорчихи] коли взимку не прийдеш, то все в хаті циганське тепло*» [14, с. 880]; «*But a cold snap was on, the thermometer registering fifty below zero, and each time he broke through...*» [8, с. 39] та под.

Англійські та українські відповідники можуть виступати предикативною частиною двоскладного речення, напр.: «*Селянин так*

замерз у дорозі, що **зуб на зуб не попадав**» [14, с. 347]; «*I повертають до хат діти, немов качани. Личка поблідли ще дужче, **посиніли руки й ноги..** очі ще дужче горять*» [14, с. 769]; «*His face had the beery, bruised appearance of the continual drinker's; it was covered with a network of congested veins, purple in ordinary circumstances, but now pale violet, for even with his back to the fire **the cold pinched him to the other side***» [8, с. 82] та под.

У реченнях українські ФО здебільшого займають синтаксичну позицію: 1) простого дієслівного присудка, напр.: «*Десять, двадцять хвилин... Бере морозець. І я зі сну їм **дрижаки***» [14, с. 357]; 2) складеного дієслівного присудка: «*Знічений, задубілий, зупиняюся в куточку біля судника, а невірні ноги починають **бити дрижаки***» [14, с. 78]; 3) складеного іменного присудка, як-от: «*Нічого те! Не вкусять, бо дерев'яні й **холодні як лід**, – зашепотіла тітка Якилина, осміхаючись*» [11, с. 276] тощо. Українські еквіваленти можуть виступати в ролі головного члена односкладного речення: «*То **морозом її осипає**, вона біліє, то у **жар укине***» [14, с. 575] та под.

Англійські ФО становлять найпродуктивнішу групу, що займає синтаксичну позицію складеного іменного присудка: «*Also he could find a comfortable seat by a fire, and could chat with a companion until he was **as warm as a toast***» [1, с. 992] та ін. ФО *Indian summer* може виступати в синтаксично автономній позиції прикладки: «*The last four days, after the thunderstorm of Thursday, had brought a spell of unusally fine weather, **a real Indian summer***» [2, с. 736].

ФО обох зіставлюваних мов мають розмовний характер завдяки компонентам *дрижаки, качан, вухналі, шкура, hell* тощо: «*Бігала [Маланка] по селу, змокла, **на качан змерзла***» [14, с. 338]; «*Мороз **пробирався ... до тіла***» [14, с. 508]; «*Марічка перша змерзала і пускалася бігти. «Стій, – гукав на неї Іван, – звідки ти? З Я-вор-рова, – **цокотіла зубами синя Марічка***» [7, с. 108]; «*I'm all **goose flesh and shivering***» [1, с. 428]; «*After skiing in the wind for five hours straight, I was **chilled to the bone***» [17, с. 115]. «*The factory was **a black hole of Calcutta, like something out of nineteenth century***» [16, с. 171] та ін.

Завдяки структурному розширенню загальнономовної ФО *пронизувати до тіла* в авторському контексті виразно, образно та емоційно показано стан персонажа: «*Різкий, поривний, він **пронизував до живого тіла**, і Кожущенко, горблячи могутні плечі, видавався якимсь беззахисним без фуфайки, в самій своїй вельветовій куртці*» [4, с. 201]. Позитивний оцінний семний компонент несе ФО *snug as a bug*

(*in a run*), що має стилістичний відтінок жартівливості: «*Snug as a bug in a rug and not worrying about the paper qualifications because he had all the others*» [2, с. 89]. Атрибутивне поширення традиційної структури означенням *August* спостерігається у ФО *baking weather*: «*After nearly an hour he [=the dog] came back, panting and warm, for it was baking August weather, and lay down at my feet*» [1, с. 61] тощо.

Висновки. Проведений концептуальний аналіз дає підстави стверджувати, що українські та англійські ФО протиставляються за концептуальною опозиційною ознакою «ХОЛОД – ТЕПЛО», однак переважна частина українських ФО концептуалізується за першим компонентом опозиції, тоді як в англійських відповідниках концептуалізація відбувається рівнозначно за обома компонентами, що відбиває особливості етнічного менталітету. ФО тематичного блоку «Температурні відчуття» є частковими фразеологічними еквівалентами в плані граматичної структури, денотативного значення з однаковою стильовою та стилістичною конотацією. Однак ФО *chilled to the bone (chilled to the marrow)*, *пробирати (пронизувати) до [самих] кісток (до костей)* мають усі зазначені вище критерії компарабельності, є повними фразеологічними еквівалентами.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Англо-український фразеологічний словник / [укладач К. Т. Баранцев]. – К. : Наук. думка, 2005. – 1015 с.
2. Большой англо-русский фразеологический словарь / [сост. А. В. Кунин]. – М. : Живой язык, 1998. – 944 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [укл. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : Перун, 2001. – 1440 с.
4. Гончар О. Т. Чари-Комиші. Новели / О. Т. Гончар. – К. : Дніпро, 1975. – 320 с.
5. Жайворонок В. Знаки української етнокультури: словник-довідник / В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 705 с.
6. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / гол. ред. Мельничук О. С. – К. : Наук. думка, 1982-2012. – Т. 1-6.
7. Коцюбинський М. М. Коні не винні : повість, оповідання / М. М. Коцюбинський. – Х. : Фоліо, 2006. – 317 с.
8. Лондон Джек. Зов предков. Белый Клык / Джек Лондон. – М. : Прогресс Паблишерз, 1971. – 288 с.
9. Моэм У. Сомерсет. Театр: Книга для чтения на англ. яз. / У. Сомерсет Моэм. – М. : Междунар. отн-я, 1979. – 288 с.
10. Нечуй-Левицький І. С. Кайдашева сім'я / І. С. Нечуй-Левицький. – К. : Рад. школа, 1990. – 416 с.

11. Нечуй-Левицький І. С. Князь Єремія Вишневецький. Гетьман Іван Виговський : історичні романи / І. С. Нечуй-Левицький. – К. : Дніпро, 1991. – 511 с.
12. Общая психология: курс лекций / [сост. Е. И. Рогов]. – М. : Владос, 2000. – С. 207, 225.
13. Українські приказки, прислів'я і таке інше / [уклав М. Номис / упоряд., приміт. та вступна ст. М. М. Пазяка]. – К. : Либідь, 1993. – 768 с. («Літературні пам'ятки України»)
14. Фразеологічний словник української мови : у 2 кн. / [уклад. В. М. Білоноженко та ін.]. – К. : Наукова думка, 1993. – Кн. 1-2. – 967 с.
15. A Short Etymological Dictionary of Modern English / [ed. by Partridge Eric]. – London, N.Y. : Taylor&Francis e-Library, 2006. – 4246 pp.
16. Longman Idioms Dictionary. – Harlow : Addison Wesley Longman Ltd, 2000. – 3rd impression. – 398 pp.
17. The American Heritage Dictionary of Idioms / Ammer Christine. – Boston, N.Y. : Houghton Mifflin Co., 1997. – 750 pp.
18. The Oxford Dictionary of English Proverbs / [ed. by F.P. Wilson]. – Oxford : Clarendon Press. 1992. – 3rd ed. – 930 p.
19. Webster's Third New International Dictionary of the English Language, Unabridged: a Merriam-Webster Reg. U.S. Pat. OFF, with Seven Language Dictionary: in 3 vol. / [ed. in Ch. Ph. B. Gove.]. – Chicago; Auckland; Geneva; London; Manila; Paris; Rome; Seoul; Sydney; Tokyo; Toronto; New York: Encyclopaedia Britannica, 1993.

Никитченко Алексей. Фразеологизмы украинского и английского языков на обозначение температурных ощущений человека: общее и отличное. В последние годы одним из актуальных направлений лингвистики является исследование концептуальной картины мира, возникающей в результате взаимодействия языка как системы и познания. Важной формой познания окружающей действительности выступают такие физические чувства человека, как голод, жажда, аппетит, обжорство, сонливость, отдышка, затрудненное дыхание, восприятие звука, голоса, запаха, света, среди которых температурные чувства тоже играют важную роль. В статье проводится сопоставительный анализ фразеологических единиц (далее ФЕ), обозначающих температурные ощущения человека, на материале английского и украинского языков. Автор использует концептуальный и структурно-семантический подходы при исследовании проблемы. Важное значение уделяется лингвокультурологическому и этимологическому анализу, анализу словарных дефиниций.

Ключевые слова: чувства; фразеологическая единица; сопоставительный анализ; английский язык; украинский язык.

Nikitchenko Oleksiy. Common and Different Features of Ukrainian and English Phraseological Units which Represent Person's Temperature Feelings. In the last years the research of the conceptual picture of the world is one of the

actual branches of linguistics coming into being as a result of interaction of language as system and comprehension. Such feelings of a man as hunger, thirst, appetite, gluttony, sleepiness, short breath, perception of sound, voice, smell, light are important forms of comprehension. The temperature perception of a man also plays an important role among them. The article deals with the contrastive analysis of idioms denoting temperature perception of a man on the basis of English and Ukrainian. Author uses conceptual, structural and semantic approaches to research the problem. Linguistic and cultural analysis, word definition and etymological analyses are also paid an important attention.

Key words: feelings; idiom; contrastive analysis; English language; Ukrainian language.

УДК 811.161.2

Світлана Пилипишин

РОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Статтю присвячено осмисленню ролі дисципліни «Культура наукової мови» в циклі вивчення гуманітарних дисциплін студентами нефілологічних спеціальностей в агротехнічному навчальному закладі. Зосереджено увагу на необхідності провадження науково-дослідної роботи студентів як важливого компонента навчального процесу та основи майбутньої професійної діяльності. Подано хронологію вивчення наукової мови в українському мовознавстві аж до сучасної дисципліни «Культура наукової мови» в аграрних закладах освіти.

Ключові слова: дисципліна «Культура наукової мови», мова науки, науковий стиль, наукове мовлення, мова наукової літератури, науково-дослідна робота студентів, наукові знання.

Постановка наукової проблеми та її значення. Мовознавчі дисципліни в комплексі з іншими гуманітарними науками в аграрному навчальному закладі передбачають глибоке та всебічне вивчення системи і структури національної мови, аналіз і опис лінгвістичних одиниць усіх рівнів, досконале фахове володіння сучасною українською літературною мовою студентами. Сучасні умови життя надають їм змогу повніше оволодіти стилістичною системою української мови, якомога повніше сформуванати поняттєво-термінологічний апарат.